

УДК 635.8:631.879.4

Яремчук О.С., кандидат с.-г. наук, доцент

Ткачук Т.М., аспірант

Вінницький національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЇСТІВНИХ ГРИБІВ ТА ПОДАЛЬШЕ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ КІНЦЕВОЇ СУБСТАНЦІЇ ЯК ДОБРИВА ПРИ ОТРИМАННІ КОРМІВ

Встановлено, що у сучасних умовах одним із шляхів використання ріпакової соломи є отримання їстівних грибів з наступною добавкою їх кінцевої субстанції для вирощування кормів.

На території України налічується близько 300 видів їстівних дикорослих грибів. Але погіршення екології лісів і забруднення навколишнього середовища робить небезпечним споживання їстівних дикорослих грибів. Тому їстівні види грибів наших лісів далеко не завжди можна рекомендувати як повноцінні і не шкідливі для здоров'я людини продукти.

Вчені-мікологи у своїх працях звертають увагу на негативну екологічну ситуацію і дають мудру пораду: вирощувати їстівні гриби інтенсивним промисловим способом в штучно-кліматичних умовах. Це дасть змогу не тільки запобігти отруєнням від дикорослих грибів, а й збільшити харчовий раціон не надто заможних людей і тих хто постраждав від радіації.

Такий продукт, як гриби, не повинен бути делікатесом для українця, ціна на грибну продукцію має стати доступною для пересічного громадянина. Грибівництво має всі умови для того, аби стати рентабельною галуззю сільського господарства.

Головним серед них є:

- відсутність внутрішньої конкуренції із врахуванням того факту, що на кожного українця в середньому припадає на рік 20 грамів грибів, вирощених у штучних умовах;
- відсутнє скорочення імпорту голландських та польських грибів;
- необмеженість у такій сировині, як ріпакова солома, яка нині є екологічно чистою, не забрудненою гербіцидами та пестицидами і крім того практично не використовується (спалюється, переорюється та ін.).

Первинною основою високої рентабельності грибного виробництва служить якісний компост для вирощування міцелію, максимально придатний для життя грибів. Для приготування компосту можна використовувати такі компоненти: солома, у якій регламентовано вміст вуглецю і азоту у співвідношенні 27:1, гній великої рогатої худоби, гіпс, вода (слід зазначити, що склад компосту може бути різним).

Культивування їстівних грибів вважається важливим елементом екотехнологій, мета яких – утилізація широкого спектра рослинних і тваринних відходів, малодоступних для переробки іншими мікроорганізмами.

Дуже важливо, що міцеліальна біомаса за своєї поживністю подібна до ячного порошку. Перетравність протеїну грибниці досягає 82-88 %. Білкова біомаса грибів за біологічною цінністю значно вища, ніж кормових дріжджів, які являють собою концентроване джерело дуже цінного білка та вітамінів групи В. Недолік дріжджів як кормового засобу – низький вміст у протеїні критичних амінокислот (метіоніну і цистину) та високий вміст нуклеїнових кислот. Біологічна ж цінність білка мікорму

прирівнюється до незамінних амінокислот білка курячого яйця і визначається низьким вмістом у ньому нуклеїнових кислот.

Нашими дослідженнями встановлено, що вирощування грибів на штучному середовищі є актуальним, ефективним та дозволяє використовувати побічні продукти спиртової промисловості та відходів при вирощуванні ріпаку (солому).

Необхідної інформації про вирощування грибів, про те, як налагодити грибну справу, не вистачає. Самі ж умови для цього вкрай несприятливі: це високі тарифи на електроенергію; великі податки; немає спеціалізованих лабораторій, які могли видати необхідну кількість доброякісного посівного матеріалу-міцелію грибів; низька ефективність банківського кредитування з великими відсотками і на короткий строк; бракує фахівців мікологів-технологів; а спонсори через свою необізнаність у перевагах грибівництва не поспішають вкладати капітал у культивування їстівних екологічно чистих грибів на промисловій основі.

Рентабельність виробництва грибів значно підвищується, якщо відходи (мікорм) використати :

- а) як біодобрива в якості живильного ґрунту (яке не має специфічного запаху і доцільне із екологічної точки зору) при вирощуванні тепличної городини, печериць;
- б) як поживний корм (кормову добавку) тварин у кількості 5-30% раціону;
- в) виробництві біогазу метану.

Таким чином, утилізація біомаси рослинних решток здійснюється з метою організації безвідходного промислового середовища, а також для виробництва екологічно чистих продуктів.